

Altruïsme

Bij de uitzending van 'Wintergasten' interviewde Janette Abbring op 3 januari 2024 de Britse zoöloog George Monbiot. Tijdens het gesprek was het milieu een belangrijk issue, wat te verwachten was. Monbiot is namelijk ook klimaatactivist.

Wat steeds nadrukkelijker aan de orde kwam is dat de mens zichzelf, en de hele schepping, bezig is naar de afgrond te werken. De mens is een wezen dat niet alleen (andere) dieren opoffert voor zijn welzijn, ook al is dit slechts voor een korte duur, maar ook zichzelf als soort te grond richt. Altruïsme, het belangeloos zich inzetten voor een ander, ook als die ander tot een ander soort behoort, is een zeldzaamheid onder mensen. Een verschil in huidskleur, ras of sekse kan al betekenen dat die ander genegeerd wordt of zelfs als vijand gezien wordt.

Bij dieren is al langer bekend dat soortgenoten opkomen voor elkaar, en dat het algemeen belang van de soort gaat boven het eigenbelang. Maar van altruïsme bij dieren tegenover dieren van een andere soort kijken we op. Toch werd in dit interview een filmpje getoond van een bulrugwalvis die per ongeluk met een van zijn staartvinnen een kajak waarin twee mannen zaten aan stukken sloeg. Op het laatste moment besepte het enorm grote dier dat hij met die ene klap niet alleen een voorwerp aan gruzelementen sloeg, maar ook mensen zou raken. Op het laatste moment wist hij zijn beweging zo bij te stellen dat hij de mensen in de kajak trof. Wetenschappers hebben door bestudering van het filmmateriaal bewezen dat het dier plotseling een ontwijkende beweging maakte waardoor hij de mensen spaarde.

Voor Monbiot was dit een typisch voorbeeld van altruïsme in de dierenwereld, waarbij de ene soort wezens van een andere soort niet naar het leven staat.

Het verhaal van een kreeftenvisser voor de kust van Massachusetts zo'n tweeënehalf jaar geleden lijkt hier sterk op. Tijdens het leeghalen van zijn netten werd de visser per ongeluk door een bulrugwalvis op geslokt. Hij zegt zo'n $\frac{3}{4}$ minuut in de nek van het dier doorgebracht te hebben. Het meest opmerkelijk nog hierbij is dat het dier na het opslokken van de man naar de oppervlakte ging en hem daar pas uitspuwde, zodat de man weer lucht kon krijgen.

Mensen die bijbelverhalen kennen zullen zeker verband opmerken tussen dit laatste verhaal en het verhaal over de profeet Jona. Dat daar een vis een mens opslokt is natuurlijk wel heel iets anders (een walvis is een zoogdier), maar volkomen uit de lucht gegrepen is het idee niet.

Lukas de Groot, Januari 2024